

Meetnet nachtvlinders

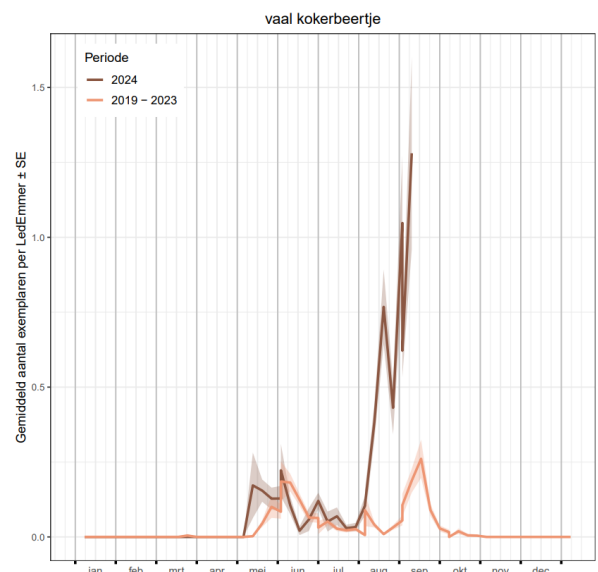
Nieuwsbrief augustus 2024

Korte terugblik

Beste tellers, we zijn alweer hard op weg richting het najaar en de maand augustus ligt ook weer achter ons. De nazomer is overigens een interessante periode waarin er best veel leuke soorten gevangen kunnen worden. En we zijn natuurlijk ook altijd benieuwd naar welke trekvlinders er dit jaar weer veel gezien gaan worden. September en oktober zijn daar toch wel de beste maanden voor. Ook in augustus kwamen de trekvlinders al op gang en dit resulteerde in een aantal waarnemingen van de zeldzame **vale stofuil**, een soort die in zuid- en zuidoost Europa voorkomt. Ook binnen het meetnet werden enkele exemplaren gevangen, waaronder in Zeeland.

Top-15 van augustus 2024

In onderstaande tabel 1 is de top-15 van augustus te zien. De gewone breedvleugeluil is de afgelopen maand het vaakst geteld, de gewone grasuil werd op de meeste locaties gezien. Beide soorten worden voornamelijk gevangen binnen het agrarisch gebied. Nog niet alle foto's van de BIMAG deelnemers zijn op naam gebracht, waardoor het aantal van een aantal soorten nog hoger uit zal komen. Het vaal kokerbeertje heeft een erg goed jaar en dat zien we dan ook in de aantallen in het meetnet terug (figuur x). Deze soort vliegt overigens nog tot ver in oktober dus we zijn benieuwd hoe de grafiek van deze soort er aan het eind van het jaar uit zal zien. Ook de kleine beer en de schedeldrager, die het in de maand juli ook al goed deden qua aantallen, werden in de maand augustus nog dusdanig vaak gevangen dat we ook deze twee soorten in de top-15 terugzien.

Figuur 1: Het vaal kokerbeertje heeft een goed jaar.

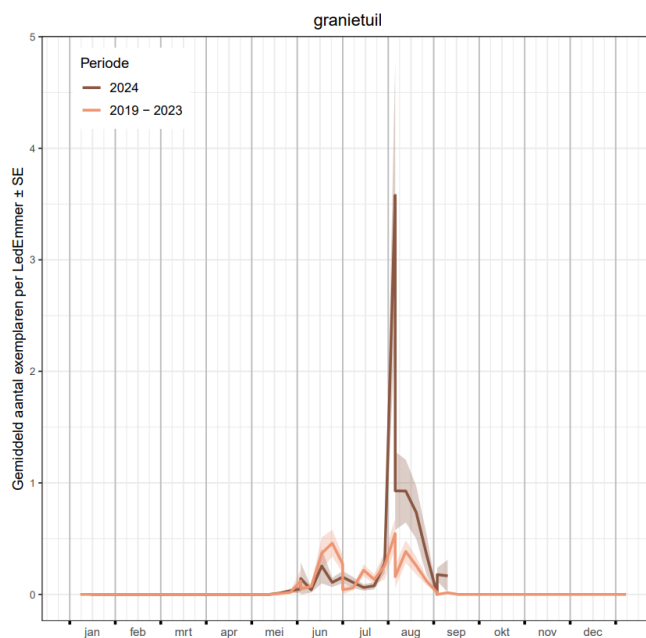
Tabel 1: De Top-15 uit het meetnet van de maand augustus

soort	Wetenschappelijke naam	groep	Aantal ex	Aantal locaties
gewone breedvleugeluil	Diarsia rubi	macro	3888	324
zwarte-c-uil	Xestia c-nigrum	macro	3193	390
huismoeder	Noctua pronuba	macro	2502	375
gewone grasuil	Luperina testacea	macro	2500	413
stro-uiltje	Rivula sericealis	macro	2499	242
haarbos	Ochropleura plecta	macro	1445	276
groente-uil	Lacanobia oleracea	macro	1369	220
vaal kokerbeertje	Eilema caniola	macro	1340	158
zuidelijke stofuil	Hoplodrina ambigua	macro	1193	199
appeltak	Campaea margaritaria	macro	1163	255
brandnetelbladroller	Celypha lacunana	micro	1074	173
duikermot	Acentria ephemerella	micro	1060	79
schedeldrager	Craniophora ligustri	macro	997	182
bruine grijsbandspanner	Cabera exanthemata	macro	967	230
kleine beer	Phragmatobia fuliginosa	macro	913	197

Welke soorten deden het goed en welke soorten deden het slecht?

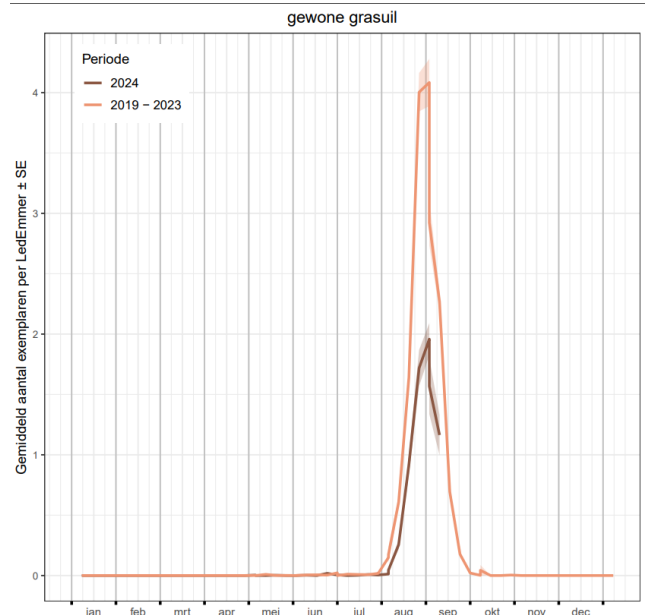
De gewone grasuil laat volgens de trend uit het meetnet de afgelopen jaren al een dalende trend zien. Ook dit jaar lijkt het er op dat de aantallen weer minder zijn. Wel is dit een soort die binnen BIMAG veel gevangen wordt. Nog niet alle foto's zijn gedetermineerd dus er zullen vast nog wat gewone grasuilen bij komen, maar veel zal de grafiek naar verwachting niet meer gaan stijgen.

Een uilensoort die het dit jaar wel erg goed deed was de granietuil, een soort die als rups van heide leeft. Let wel, de piek ontstaat mogelijk door een klein aantal tellingen waar de soort vaak is gezien. Ook zijn dit enkel

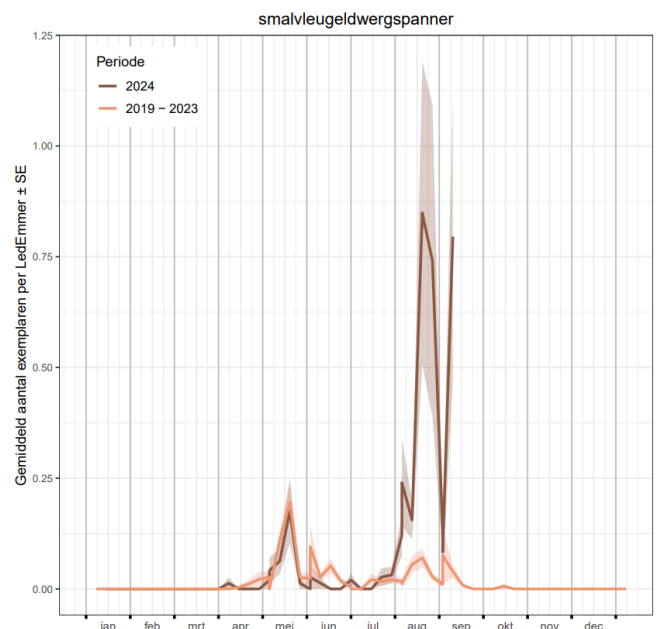
De Spaanse vlag, een habitatrichtlijnsoort, liet dit jaar vergelijkbare aantallen zien als de afgelopen vijf jaar. De spurrie-uil liet de afgelopen tijd maandelijks lagere aantallen zien. Het stro-uiltje lijkt wel een erg goed jaar te hebben, de piek ligt in september en hier zien we in het meetnet ook een flinke piek.

De tweede generatie van de variabele w-uil was volgens het meetnet ook minder dan de afgelopen vijf jaar. De vierbandspanner liet wel weer hogere aantallen zien dan de afgelopen vijf jaar.

de aantallen binnen het meetnet. Omdat er nog weinig meetpunten in natuurgebieden zijn, kan het beeld mogelijk wel iets vertekend zijn.

Een andere heidesoort die het volgens de meetnetdata van de LedEmmers goed deed was de smalvleugeldwergspanner.

De niet-nachtvlinders

Eendagsvliegen (door Daan Drukker, EIS)

Wie weet ben je ze wel eens in de nachtvlinderlamp tegengekomen: eendagsvliegen! Zeker in het midden en oosten van Nederland komt er regelmatig schoraas of zomersneeuw op licht, en veel nachtvlinderaars zullen de frustratie kennen van de vele gedaanteverschijningen van de gewone tweevleugel. Dan denk je allemaal verschillende soorten te hebben, maar zegt ObsIdentify toch allemaal dat het dezelfde soort is! Vaak klopt dat ook wel, want een vrouwtje imago ziet er heel anders uit dan een mannetje subimago. Het blijft echter oppassen geblazen, want de app geeft toch best vaak foutief "gewone tweevleugel" aan, terwijl het een andere soort is.

Sinds kort kun je al die haften (ander woord voor eendagsvliegen) ook zelf determineren, of in ieder geval de AI controleren. De Entomologische Tabel 15: Haften van de Benelux is gepubliceerd! Met foto's van alle Nederlandse soorten zodat je hem ook als veldgids kunt gebruiken. Bestellen kan via [het formulier op de website van EIS](#) (kosten €17,50).

Figuur 2: De vierlijneendagsvlieg komt regelmatig op nachtvlinderlampen af (bron: Daan Drukker)

Schietmotten (door David Tempelman en Maria J. Sanabria)

De zomer is voorbij en er zijn erg veel schietmotten gezien. De algemeenste soort is *Mystacides longicornis*. Het is ook een van de mooiste, met opvallende rode ogen. Het mannetje heeft trouwens veel grotere ogen dan het vrouwtje, iets wat bij schietmotten maar zelden voorkomt. Op de voorvleugels zijn drie zwarte banden op een gelige ondergrond. De palpen zijn zeer dicht en lang, zwart behaard en staan opzij. Het zijn geen kaken! De soort vliegt in de zomer en de larven leven in permanente, stilstaande wateren en zijn dus gevoelig voor een te grote opwarming van het water. Dat gebeurde in 2022 en 2023 en de aantallen van die jaren lijken dan ook wat lager dan normaal. In 2024 is dit gelukkig minder gebeurd. Als we naar de vliegdiagrammen van enkele andere soorten kijken, zoals de bladplakker *Glyptotendipes pallidus*, zien we een piek in het voorjaar en in het najaar en een dal in de zomer. Dat is dit jaar ook zo: de soort 'overzomert' als volwassen dier. In de herfst mogen we er weer veel verwachten: het is één van de algemeenste soorten van ons land. In de herfst komen ook enkele soorten tevoorschijn die niet (goed) op licht vliegen, zoals *Anabolia nervosa*. Iets anders dat opvalt is dat in de herfst vooral grotere soorten actief zijn. Daar kunnen nog verrassende soorten tussen zitten. We zien ook uit naar de waarnemingen!

Wetenschappelijk

Tekst: Jannes Boers

Nachtvinders en kaalkap

In noordwest Italië is onderzoek gedaan naar de effecten van kaalkap maatregelen op de soortdiversiteit en -dichtheid van motten op verschillende hoogtes in het landschap. De mottensamenstelling wordt grotendeels bepaald door de aanwezige vegetatie, en open plekken in bossen zorgen voor een grotere variatie in vegetatie waardoor monocultuur wordt verbroken. Er worden beheermaatregelen aangeraden die betrekking hebben op het creëren van open ruimtes in bossen op een hoogte van 650 – 950 meter boven zeeniveau.

Piccini, I., Pittarello, M., Barberis, D., et al. (2024). Short-term effects of clearing restoration on the relationship of plant and moth communities. Biodivers Conserv.

<https://doi.org/ezproxy.library.wur.nl/10.1007/s10531-024-02917-7>

Naaldbossen en motten

In Engeland is onderzocht hoe motten reageren op verschillende vormen van beheer in naaldbossen. Eén van de interessante adviezen die uit het onderzoek naar voren komt is dat het kronendak van naaldbossen voor tenminste 10-15% uit loofbomen moet bestaan om de soortantallen en -diversiteit toe te laten nemen. De aantallen en soortdiversiteit nam af naarmate de intensiteit van monocultuur en beheer toenam. Meer interessante uitkomsten zijn te vinden in de publicatie.

Cook, P., Hordley, L., Alder, D., Powell, K. & Pengelly, D. (2024). Moths respond to key habitat structures in conifer plantations managed as irregular high forest. Forest Ecology and Management 569. <https://doi.org/10.1016/j.foreco.2024.122218>.

Contact

Landelijk Meetnet Nachtvinders

Rik Wever, José Kok, Jannes Boers en Jurriën van Deijk

Tel.: 0317 467346

meetnet@vlinderstichting.nl

Deze nieuwsbrief wordt via e-mail verstuurd aan alle tellers van het Landelijk Meetnet Nachtvinders. Mocht je geen prijs stellen op de nieuwsbrief, dan kan je de verzending stoppen door op meetnet@vlinderstichting.nl bij instellingen de optie 'Nieuwsbrief ontvangen' uit te zetten.

Bronnen

KNMI: <https://www.knmi.nl/nederland-nu/klimatologie/maand-en-seizoensoverzichten/2024/april>

In het nieuws:

[Dennenprocessierups nadert de Nederlandse grens](#)